

De theoloog als nar

Speech Opening Academisch Jaar, PThU, 30 augustus '22

Door Tabitha van Krimpen, <https://tabithavankrimpen.nl/>

Geachte aanwezigen,

Freud zei aan het begin van zijn colleges ter inleiding op de psychoanalyse: "Ik raad u eigenlijk af een tweede keer naar mij te komen luisteren."

Nietzsche schreef in zijn voorwoord bij 'Over de toekomst van ons onderwijs' dat zijn boeken slechts 'voor weinig mensen' bestemd zijn.

En ik zeg u: "De theologie is meer shockerend, meer vervreemdend dan de psychoanalyse en Nietzsches denken bij elkaar." Echte theologie ontregelt, zet alles op losse schroeven en geeft inzichten waarvan je eigenlijk liever wegkijkt. Ik durf zelfs te stellen dat als je dit niet herkent, je nooit écht theologie hebt gestudeerd.

Er is namelijk geen denkactiviteit zó vreemd, zó ongepast en schijnbaar zó onwetenschappelijk als datgeen wat wij vandaag, met deze opening van het academisch jaar, viëren.

Wat schetst echter mijn grote verbazing, rondlopend door de PThU, ik zie vooral mensen zorgeloos lachen bij de koffieautomaat, rustig zittend bij de leestafel of een sigaretje roken bij de ingang. Nergens ruik ik angstzweet, nergens hangen spotprenten van professoren, geen vurige debatten tot ver nadat de PThU-deuren gesloten worden, geen demonstraties tegen de laatste ketterij, en dat terwijl het persoonlijke in de theologie altijd in de waagschaal lag. Wij die geboren zijn uit de Reformatie, door Maarten Wisse terecht als het 'gevaarlijkste geloof van allemaal' getypeerd. Niet voor niets noemde Paulus het geloof 'dwaasheid' en kwam Tertullianus met zijn 'Credo quia absurdum', ik geloof het, omdat het absurd is. Maar ik proef het gevaar niet, of ik nu in de collegebanken of in de kerkbanken zit. Vooral druk zijn we met impact-factors, met vergaderen en met het in de preek vermijden van allerlei gevoeligheden van onze hoorders. De theologie en de kerk gaat ten onder aan gezapigheid. En daar zijn wij allen schuldig aan.

Word wakker! Begrijpt u dan niet hoe vreemd wij zijn in deze wereld? Mijn tijdgenoten staren zich blind op het zichtbare, kijken naar mooie lichamen op Instagram, putten zich vervolgens in de sportschool uit om ook dat ideaal te bereiken, maar kunnen niets met woorden als 'God' of 'heiligheid'. Wanneer iemand langs een kerkgebouw loopt, vraagt hij zich vooral af wanneer er een nieuw en hip hotel in zal komen. Als ik weer eens een lezing voor leeftijdsgenoten geef en met een zaal vol ogen als schoteltjes word aangekeken, voel ik me niks anders dan een gek.

Het doet me realiseren dat het voor een predikant in deze tijd gepaster zou zijn om een narrenmuts te dragen dan een toga. De pedel komt er nog het dichtst bij in de buurt.

Want wordt de kennis die wij produceren niet méér gekenmerkt door vreemdheid dan door praktisch nut? Juist hierin vinden wij onze spelende vreugde, met een blijmoedig hart produceren wij kennis waar niemand op zit te wachten. In een uithoek van de academie

gaan wij stilletjes, maar grondig te werk. Met een stapel eeuwenoude en onleesbare boeken, met software die geen enkele niet-theoloog begrijpt en soms door empirisch onderzoek, probeert de theoloog antwoorden te vinden op vragen die niemand stelt.

En bent u zich er dan niet van bewust dat u eigenlijk niets liever doet dan tegen het zere been van de huidige cultuur schoppen? Dat doet u alleen al door simpelweg te bestaan als levensbeschouwelijke universiteit en stand te houden te midden van de universitaire grootmachten, zoals Asterix en Obelix te midden van de Romeinen. Maar ook door op te leiden tot een beroep wat weliswaar eeuwenoud is, maar wat voor de meeste Nederlanders vandaag nog afgeschaft zou mogen worden. Want de mensen die hier afstuderen breken met het heilige ideaal van veel geld verdienen en carrière maken, door een matig betaalde predikant te worden die meteen in haar eindfunctie terecht komt. Zij kiezen ervoor om de rest van hun leven te vertellen over een nogal vreemde man die 2000 jaar leefde, het liefst paradoxen gebruikt om zijn punt te maken en alles op z'n kop zette. Die man en dat verhaal, maakt dat we het nu hebben over zonde, terwijl 'de meeste mensen deugen', over 'goed nieuws' terwijl de hoeveelheid crises niet bij te houden zijn, over geloof in God, wanneer het we vooral in onszelf geloven.

Bent u allen niet meer een nar dan dat u eigenlijk wilt toegeven? Geroepen tot dwaasheid? Volgens Foucault werd in de middeleeuwen de gek als iemand gezien die iets zag wat anderen niet zagen. Is dit niet bij uitstek een beschrijving van de theoloog in de 21^e eeuw? Mij is in ieder geval dit jaar duidelijk geworden dat ontkennen geen zin meer heeft. Ik als theoloog ben een nar in opleiding. Daar ben ik enorm dankbaar voor, net zoals ik dankbaar ben om hier voor een publiek van narren te spreken.

Ik heb gezegd. Dankuwel.